

Sygn. akt III AUa 80/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Anna Rodak

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 grudnia 2016 r. w Ł.

sprawy **H. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o prawo do emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt VI U 246/15

I. oddala apelację.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. na rzecz H. L. kwotę 190 (sto dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn. akt III AU a 80/16

Uzasadnienie

Decyzją z 12 stycznia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił nie uwzględnił wniosku H. L. i odmówił przyznania prawa do emerytury.

W odwołaniu ubezpieczony, zarzucał błędną ocenę okresu pracyw Miejskim Zarządzie Dróg i Mostów w C. od 10 sierpnia 1981 r. do 31 grudnia 1998 r., gdzie w rzeczywistości wykonywał prace w warunkach szczególnych na stanowisku brukarza. Wskazując na powyższe wnosił o zamianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, argumentując, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych zgodnie z wymogami §1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43).

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Płocku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje H. L. prawo do emerytury od dnia 23 grudnia 2014 r.

Wydając przedmiotowy wyrok sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne:

H. L., urodzony (...), w dniu 9 grudnia 2014 r. złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku . Odwołujący legitymował się stażem ogólnym na 1 stycznia 1999 roku wynoszącym 27 lat, 1 miesiąc i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W okresie od 10 sierpnia 1981 r. do 5 sierpnia 1999r. H. L. był zatrudniony w Miejskim Zarządzie Dróg i Mostów w C. na stanowisku robotnika drogowego- brukarza. We wskazanym okresie wykonywał prace brukarskie polegające na zrywaniu starych chodników, zakładaniu nowych, układaniem nawierzchni asfaltowej, remontami nawierzchni jezdni. Czasami zakład kierował wnioskodawcę do prac typowo brukarskich, jak: łupanie kamieni i układanie bruku. W okresie zimowym Miejski Zarząd Dróg kierował wnioskodawcę głównie do napraw nawierzchni asfaltowej, czasami skuwaniem lodu przy krawężnikach. Jeśli niskie temperatury nie pozwalały na wykonywanie prac brukarskich oraz naprawy dróg, H. L. zajmował się odśnieżaniem ulic, parkingów i chodników. W zależności od warunków pogodowych odwołujący oprócz naprawiania nawierzchni asfaltowej, pracował także przy odśnieżaniu chodników, odśnieżanie odbywało się od miesiąca do dwóch miesięcy w roku. Były pracodawca wystawił świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach kwalifikując zatrudnienie H. L. w okresie od 1981 do 1999 roku jako prace w warunkach szczególnych z wykazu A dział V poz. 7 .

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za zasadne . Zdaniem sądu spór w sprawie sprowadzał się do kwalifikacji pracy H. L. w okresie od 10 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1998 roku jako pracy w warunkach szczególnych a świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez byłego pracodawcę prawidłowo kwalifikuje rodzaj wykonywanej pracy, wymagając korekty wyłącznie co do pozycji wykazu i okresu w nim wskazanego. Odwołujący wykonywał bowiem prace typowe dla brukarza takie jak układanie, naprawę chodników, łupanie kamieni, układanie bruku, naprawę dróg asfaltowych z wyłączeniem okresów zimowych gdy warunki pogodowe uniemożliwiały wykonywani robót brukarskich. Prace przez niego wykonywane w okresie od 10 sierpnia 1981 r. do 31 grudnia 1998 r. z wyłączeniem 17 miesięcy przestoju przy pracach brukarskich w okresie zimowym, należało kwalifikować jako prace wymienione w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), w Dziale IX „ w gospodarce komunalnej) pkt. 6. prace brukarza oraz Dział IX pkt. 4. prace asfalcjarzy i przy gotowaniu asfaltu. Praca warunkach szczególnych wynosi na dzień 1 stycznia 1999 r. 15 lat, 11 miesięcy i 20 dni. Spełnienie spornego okresu stażu szczególnego przy bezspornym spełnieniu pozostałych przesłanek z art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uzasadniało zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 23 grudnia 2014 r.tj. od ukończenia wieku 60 lat.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją w całości organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisu art. 184 w związku z art. 32 ust. 1a pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2015r. poz. 748) oraz § 2 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na włączeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów pobierania po 14 listopada 1991r. wynagrodzenia oraz świadczeń z ubezpieczenia społecznego za okres niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że zgodnie z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Jednocześnie zgodnie z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu

pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zdaniem pozwanego regulacja zawarta w art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej jest jednoznaczna i stanowcza, stąd stanowisko Sądu I instancji w zakresie zaliczenia wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów pobierania wynagrodzenia za czas choroby lub zasiłków chorobowych po dniu 14 listopada 1991 r. nie jest trafne.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu. Treść apelacji ograniczonej do zarzutów z kręgu prawa materialnego, wobec nie prowadzeniu w sądzie odwoławczym uzupełniającego postępowania dowodowego, upoważnia stosownie do treści art. 387 § 2¹ k.p.c., do ograniczenia motywów do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Podniesiony w apelacji zarzut negujący spełnienie przesłanek warunkujących nabycie prawa do emerytury, przewidzianej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm., zwana dalej ustawą emerytalną) oparty jest o treść przepisu art. 32 ust. 1a ustawy oraz twierdzenie, iż po odliczeniu okresów objętych treścią przywołanego przepisu, wnioskodawca nie spełni przesłanki stażu szczególnego.

Przepis art. 32 ust. 1 a dodany został ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie w dniu 1 lipca 2004 roku. Wskazany przepis wprowadził istotną zmianę w dotychczasowym stanie prawnym, określając szczegółowo okresy, które nie są do niego wliczane w tym okresy niezdolności do pracy spowodowane chorobą. Takiego rozróżnienia nie można było w żaden sposób wywieść w drodze wykładni dotychczasowych przepisów. W związku z tym do czasu wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, do okresu pracy w szczególnych warunkach, wliczano okresy niezdolności do pracy z powodu choroby lub macierzyństwa. Taka też była linia judykatury na co wskazuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 r., Nr 22, poz. 361. Nie inaczej we wskazanej materii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. (I UK 154/05, LEX nr 272581) oraz w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r. (III UZP 10/03, OSNP 2004/5/87, Prok.i Pr.-wkl. (...), Biul.SN 2003/11/17, LEX nr 81642), w której udzielając odpowiedzi na postawione przez Sąd Apelacyjny w Łodzi pytanie prawne wyraził pogląd, zgodnie z którym "do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm.).

Nie oznacza to jednak, jak zdaje się uważać apelujący, że wskazana zmiana legislacyjna, zmieniła wstecznie sytuację prawną wnioskodawcy w zakresie stażu szczególnego spełnionego na 1 stycznia 1999 roku.

Rozumienie skutków przepisu art. 32 ust. 1 a ustawy, prezentowane przez apelanta jest, przy uwzględnieniu ugruntowanego w tej materii stanowiska judykatury, nie do zaakceptowania. Przepisy znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie nie pozwalają bowiem na ponowne weryfikowanie stażu poprzez odliczenie od stażu pracy w warunkach szczególnych okresów niewykonywania przez H. L. pracy, za które otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy (m.in. w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011/19-20/260, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, legalis) osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia z dnia 23 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy podkreślił, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy emerytalnej, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględnianie ochrony praw w trakcie nabywania, aprobowane i wskazywane w orzecznictwie ETS (por. wyrok z dnia 3 października 2002 r., Á. B. P., sprawa C-347/00, (...) 2002 s. I- (...)), znajdowało wyraz także we wcześniejszych judykatach Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu 7 sędziów z dnia 27 kwietnia 2000 r., III ZP 2/00, OSNAPUS 2000 Nr 16, poz. 620 oraz wyroki z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 111/03, OSNP 2004 Nr 21, poz. 368, z dnia 24 września 2004 r., II PK 25/04, OSNP 2005 Nr 10, poz. 141 i wcześniejszy z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994/5 poz. 117). Także Trybunał Konstytucyjny stosunkom tym niejednokrotnie dawał ochronę, jeżeli miały postać ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, czyli sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych. Trybunał uznawał je za postaci praw podmiotowych, do których znajduje zastosowanie ochrona praw nabytych (por. wyroki z dnia 30 listopada 1988 r., K 1/88, OTK 1988 Nr 1, poz. 6, z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999 Nr 5, poz. 100, z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998 Nr 7, poz. 114 i przede wszystkim orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 Nr 1, poz. 7). Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy emerytalnej wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed 1 stycznia 1999 roku. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego oraz zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy emerytalnej, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.).

Mając na uwadze powyższe uznać należało, że ubezpieczony wykazał wymagany 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, wobec braku podstaw do jego pomniejszenia poprzez odjęcie okresów zasiłków po 15 listopada 1991 roku. W konsekwencji, przy niekwestionowanej przez pozwanego okoliczności wykazania pozostałych przesłanek warunkujących nabycie emerytury w wieku obniżonym, wywiedziona przez organ rentowy apelacja, była bezzasadna.

Kierując się wskazaną argumentacją, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.